

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

När blir vilda djur ”tama” i hägn?

KSLA 18-11-06

Johan Lindsjö, Swedish Centre for Animal Welfare (SCAW), SLU

Bakgrund

- Till vilken grupp (vilda eller "icke-vilda" djur) ska djur i hägn räknas? Olika myndigheter: inte samstämmiga, kan krocka...
- Vilda djur → icke-vilda djur:

Perspektiv

- Biologiskt (tam vs. domesticerad)
- Ursprung och hantering
- Etik
- Lagstiftning

Domesticering vs. tämjning

- **Domesticering:** Att människan genom avel förändrar djurens egenskaper (passa våra syften) – genetisk process.

Helt domesticerat – avelsurvalet styrs av människan.

Pågående process: En del av den naturliga urvalsprocessen försvinner. Vid förvildning – processen avstannar.

Tämjning: Enskilda individer av en djurart vänjs vid människan, orädda. Ärftliga grunden ändras inte.

Domesticering vs. tämjning

- Domesticerade djur kan vara otämjda:
Ex. förvildade katter.
- Odomesticerade djur kan vara tama:
Ex. handuppfödda vilda djurungar.

Domesticering vs. tämjning

- Så var passar vilda djur i hägn in?
 - Tämjda?
 - Jakt – knappast,
 - Slakt, träning, provtagning
 - i viss mån (hanterbarhet).
 - Domesticerade?
 - Födda i fångenskap, genetiskt urval. Till vilken grad?
- Istället **ursprung & hantering?**

Ursprung och hantering

- Bara djur som fötts upp i fångenskap får hållas i hägn.
 - Hägn = begränsning av yta, livsmiljö, rörelse (naturligt beteende).
 - Foder och vattentillgång ej alltid naturligt tillgängligt (vi stödutfodrar djur i det vilda, men de djuren har möjlighet att välja...).
- Begränsade valmöjligheter.

Applicerbart på begreppet “icke-vilda djur”

Ursprung och hantering

- Tillsyn: Periodvis regelbunden: **icke-vilda djur**.
- Märkning: Krav på märkning *då djur lämnar hägn* (**icke-vilda djur**), men inte under vistelse i hägnet (**vilda**). Om rymmer omärkt → **vilda djur**.
- Sjukdomsövervakning: TB-kontroll hägnad hjort, mm., trikin-kontroll av vildsvin i det vilda. Olika anledning, men generellt **“både och”**.
- Skador och sjukdom: Djur som hålls i hägn ska inte utsättas för lidande och tas om hand: **icke-vilda djur**.
- Avlivning: Jakt (**vilda djur**) vs. slakt (**icke-vilda**).

Etik

- Relation med djuren → större moraliskt ansvar för djur som definieras som “icke-vilda”, dvs tamdjur, än sådana som definieras som vilda.

Står hägnat vilt oss
närmare än djur i det vilda?

Skillnad?

Lagstiftning - djurskyddssynpunkt

Olika lagstiftning reglerar olika delar.

Djurskyddslagstiftningen: Hägnets utformning, skötsel, tillsyn, vård, utfodring, slakt.

Jaktlagstiftningen: Hägnets utformning och placering, registrering, jakt.

Inte nödvändigvis krockar, men olika tolkning och otillräklighet.

Lagstiftning - djurskyddssynpunkt

Exempel

- i. Omfattar djurskyddslagstiftning stora hägn? Ja, påverkar djurets livsbetingelser → ansvar för djuren (beslut i regeringsrätten 1977).
Går det att uppfylla lagstiftningen?

- ii. Jordbruksverkets föreskrifter enbart för hjort och struts, I övrigt hänvisas till djurskyddslag och förordning, vilket försvårar för offentliga kontrollen.

Lagstiftning - djurskyddssynpunkt

Exempel, forts

iii. Träning och prov – djur får inte utsättas för lidande (Djurskyddslagen). Träning och test av hund kan utsätta hägnat vilt för stress och lidande.

Hundanvändning (jakt och träning regleras i jaktlagstiftningen) påverkar hägnat vilt (omfattas av djurskyddslagstiftningen).

Möjlighet att förskriva undantag:
Grävling (ska utredas mer).

Tack för uppmärksamheten!